

2017-03-09
N2017/01833/TIF

Näringsdepartementet

Trafikverket

781 89 Borlänge

Uppdrag att redogöra för hur myndigheten tillämpar och utvärderar arbetsrättsliga krav m.m. vid upphandling

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Trafikverket att redogöra för hur myndighetens arbete bedrivs avseende strategiska offentliga inköp. Uppdraget ges inom ramen för den Nationella upphandlingsstrategin som beslutades av regeringen den 30 juni 2016. Redogörelsen ska omfatta en beskrivning av hur inköpsverksamheten organiseras och hur arbetet genomförs samt innehålla en analys av verkets inköpsmönster och vilka strategier och rutiner som finns och tillämpas för att stödja verksamheten.

I redovisningen ska Trafikverket vidare lämna en redogörelse för hur verket inom ramen för inköpsverksamheten arbetar med tillämpning och uppföljning av det arbetsrättsliga regelverket på den svenska arbetsmarknaden. Trafikverket ska, inom ramen för gällande upphandlingsrätt och EU-rätt inom upphandlingsområdet, även föreslå åtgärder för att skapa en ökad ordning och reda och sund konkurrens på arbetsmarknaden. Syftet ska vara att förebygga missbruk av det arbetsrättsliga regelverket och stärka det sociala skyddet för arbetstagare som utför arbete som har upphandlats av Trafikverket samt stärka förutsättningarna för att konkurrens sker på lika villkor. Arbetet ska omfatta såväl Trafikverkets kontraktspart som av denne anlitad underentreprenör och underleverantör.

Trafikverket ska vid uppdragets genomförande samråda med Upphandlingsmyndigheten.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 15 september 2017.

Ärendet

Regeringen har höga ambitioner när det gäller att säkerställa kvaliteten i de offentliga inköpen. I den Nationella upphandlingsstrategin framhåller regeringen vikten av att förekomsten av sociala hänsyn i upphandlingar ökar. I strategin framhålls även behovet av att upphandlande myndigheter och enheter aktivt arbetar för att motverka social dumpning och säkerställa goda arbets- och anställningsvillkor i upphandlingar.

Regeringen har även höga ambitioner när det gäller att säkerställa kvaliteten på befintlig transportinfrastruktur och utveckla transportsystemet i hela landet. Regeringen har i propositionen Infrastruktur för framtiden – innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling (prop. 2016/17:21) föreslagit inriktning och ekonomiska ramar för satsningar i transportinfrastrukturen för perioden 2018–2029. Den ekonomiska ramen uppgår till 622,5 miljarder kronor, vilket är drygt 100 miljarder kronor mer än nu gällande plan för perioden 2014–2025. Det innebär att regeringen gör en kraftfull satsning på drift och underhåll, men också att nyinvesteringar blir möjliga. Riksdagen har fattat beslut i enlighet med regeringens förslag (bet. 2016/17:TU4, rskr. 2016/17:101).

Trafikverket är den myndighet som kommer att omsätta denna satsning i fysiska åtgärder i infrastrukturen. Trafikverket lyder under lagen (2016:1145) om offentlig upphandling och lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna och genomför årligen upphandlingar för cirka 40 miljarder kronor för utveckling av transportsystemet. Regeringens utökade satsning på infrastruktur under den kommande planperioden 2018–2029 förväntas medföra att antalet upphandlingar och Trafikverkets entreprenadverksamhet kommer att öka.

Att upphandla byggtreprenader är en komplex verksamhet. Upphandlande myndigheter och enheter ska i upphandlingar ställa relevanta och proportionella krav på leverantörer. Formerna för detta regleras i såväl nationell som EU-rättslig lagstiftning. Viktiga grundprinciper i lagstiftningen är att leverantörer ska behandlas lika och på ett icke diskriminerande sätt. Därutöver finns det möjlighet att ställa ytterligare krav på leverantörer i upphandlingar för att uppnå de mål som verksamheter har att efterleva.

Lagstiftningen medför dock även att det finns begränsningar i vilka krav som är möjliga att ställa.

Trafikverket bedriver årligen ca 2 500 bygg- och anläggningsprojekt av varierande karaktär och storlek. Traditionellt sett har ett begränsat antal svenska anläggningsföretag dominerat på marknaden. Ett antal större utländska aktörer har dock börjat utmana dessa företag och visar intresse för ett flertal olika typer av projekt och verksamheter. Trafikverket bedriver ett flertal stora anläggningsprojekt vilket har bidragit till ett ökat intresse från utländska leverantörer. Det är också något som Trafikverket har eftersträvat för att skapa en bättre konkurrens på och utveckling av marknaden. Dessa typer av stora anläggningsprojekt bedrivs ofta i konsortier mellan svenska och utländska leverantörer. Det är även vanligt förekommande med ett flertal underleverantörer i projekten, ibland i flera led och från olika länder. Det medför också en ökad rörlighet av arbetskraft över landsgränser och att arbetskraft utstationeras i en större omfattning. Dessa förhållanden på arbetsmarknaden kräver att regelverken tillämpas på ett tydligt sätt samt att uppföljning och kontroll av att kontraktsvillkor efterlevs stärks för att säkerställa goda arbetsvillkor och att konkurrens sker på lika villkor.

Skälen för regeringens beslut

Offentlig upphandling är en viktig del av regeringens förvaltningspolitik och ett viktigt medel för att nå målen om en innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling. Regeringen har därför tagit fram en nationell upphandlingsstrategi för att nå regeringens mål.

Statens investeringar ska stärka Sverige. Med den svenska modellen som grund och modernisering som verktyg ska ett ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart samhälle byggas. En väl fungerande samhällsstruktur, där transportsystemet är en viktig del, är grunden för tillgänglighet till bland annat jobb och bostäder i hela landet.

Regeringens mål är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Det övergripande målet för transportpolitiken är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgarna och näringslivet i hela landet. Sverige ska därutöver bli ett av

världens första fossilfria välfärdsländer och de nationella miljökvalitetsmålen ska nås.

Regeringen vill att konkurrensen i den offentliga upphandlingen förbättras med fler leverantörer som kan bidra till ökad konkurrens. Konkurrensen i den offentliga upphandlingen får dock aldrig ske på bekostnad av goda arbets- och anställningsvillkor eller god arbetsmiljö. Regeringen anser därför att det är viktigt att upphandlande myndigheter och enheter ställer krav på leverantörerna samt på ett tydligt och systematiskt sätt även följer upp att dessa krav efterlevs såväl av kontraktsparten som av denna eventuella anlitate underentreprenörer och underleverantörer.

På regeringens vägnar

Anna Johansson

Mats Bellinder

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Arbetsmarknadsdepartementet/ARM

Finansdepartementet/BA och OU

Miljö- och energidepartementet/ME

Näringsdepartementet/IFK, KSR, MRT, PBB, SUBT och TS